

Vergaderjaar 2023–2024

31 710

Deltaprogramma

Nr. 84

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2023

Met deze brief wordt u geïnformeerd over het Ontwerp Programma Integraal Riviermanagement (IRM). Dit programma bevat doelen en keuzes om te komen tot een toekomstbestendig riviereengebied dat meervoudig bruikbaar is. Het programma is in de afgelopen jaren ontwikkeld in samenwerking tussen het Rijk en diverse partijen uit ons riviereengebied. Het wordt nu vrijgegeven voor inspraak. De komende jaren staan in het teken van uitwerking tot maatregelen en besluiten.

Niets doen is geen optie

Aanpassingen van de rivieren in de afgelopen eeuwen (aanleg van dijken, kribben, stuwen en sluisen) hebben geleid tot rivierbodemerosie en doorgaande bodem-daling van twee tot drie meter in sommige delen van de rivieren. Hierdoor zakt het water en treedt er in de uiterwaarden verdroging op. In droge periodes zijn er nu al problemen voor de scheepvaart op onder andere de Waal, onze belangrijkste vaarweg, terwijl er tegelijkertijd te weinig aanvoer van water is via de IJssel naar het IJsselmeergebied, dat fungeert als zoetwaterbuffer. Op langere termijn ontstaat door rivierbodemdaling een steeds sterkere verdroging in uiterwaarden en het achterland. De noodzaak om keuzes te maken is de afgelopen jaren onderstreept door kennis over klimaatverandering en door merkbare effecten in zeer warme, zeer natte en zeer droge perioden: dit leidde tot extreem hoge of extreem lage waterstanden. Deze extremen zullen in de toekomst steeds vaker voorkomen, waardoor zowel de huidige problemen als de waterveiligheidsopgave steeds verder toenemen.

Een integrale aanpak is nodig

De verschillende opgaven kunnen niet langer los van elkaar worden opgelost: ze hangen met elkaar samen en leggen beslag op schaarse ruimte. Van de partijen die verantwoordelijk zijn voor de inrichting en het

beheer van het rivierengebied vraagt dit keuzes en een integrale aanpak met maatregelen die niet op zichzelf staan maar onderdeel zijn van een logisch en samenhangend geheel.

Beleidsdoelen

Met het Ontwerp Programma IRM besluit het Rijk – met een positief advies van provincies en waterschappen – om voor het rivierengebied de volgende nieuwe beleidsdoelen na te streven:

1. Voor rivierbodempligging en sedimenthuishouding: een voldoende stabiele en beheerbare bodempligging van het zomerbed die bijdraagt aan herstel van de natuurlijke rivierdynamiek en zorgt voor een goede bevaarbaarheid en waterverdeling over Nederland bij lage rivierafvoeren.
2. Voor afvoer- en bergingscapaciteit: voldoende capaciteit om de hogere rivierafvoeren die in de loop van deze eeuw verwacht worden op te vangen en om ruimtelijke ontwikkelingen, natuur, bodempligging en overige opgaven te faciliteren.

Het Ontwerp Programma IRM bevat beleidskeuzes die duidelijk maken op welke manier deze doelen worden gerealiseerd.

Vervolg: maatregelen, ruimteclaim en samenwerking

De komende jaren worden de beleidskeuzes concreet uitgewerkt tot maatregel-pakketten inclusief de benodigde financiering. De uitwerking start met de vertaling van de onlangs gepubliceerde klimaatscenario's naar verwachte gevolgen voor de rivieren. De ruimtelijke consequenties worden concreet uitgewerkt tot een claim voor binnendijkse ruimte langs rivieren. Daarnaast wordt een nieuw spelregel-kader opgesteld voor integraal gebiedsgericht samenwerken en er wordt een gezamenlijk proces ingericht voor agendering en beïnvloeding in internationaal verband. Tussenresultaten kunnen worden opgenomen in de herijking van de Deltabeslissingen in 2026.

Relatie met Nota Ruimte

Het Ontwerp Programma IRM – een programma gebaseerd op de Omgevingswet en zelfbindend voor het Rijk – is in de NOVI aangekondigd als beleids- en uitvoeringsprogramma en is input voor de integrale visie en de te maken structurerende keuzes in de nieuwe Nota Ruimte. In deze nota worden alle opgaven en doelen met ruimtelijke impact met elkaar in verbinding gebracht.

Totstandkoming en inspraak

Het Ontwerp Programma IRM is tot stand gekomen in samenwerking tussen het Rijk (de Ministeries van IenW, LNV en BZK) en de Deltaprogramma's Maas en Rijn. Het is breed afgestemd met gerelateerde sectorale en gebiedsprogramma's en in het BO Water. Het Ontwerp Programma IRM wordt begin 2024 ter inzage gelegd. Gedurende zes weken kunnen zienswijzen worden ingediend. Die worden, waar daar aanleiding voor is, verwerkt in het definitieve Programma IRM.

Samen verder werken aan een toekomstbestendig rivierengebied

Het Rijk en de Deltaprogramma's Maas en Rijn werken de komende jaren samen aan het vervolg. Kennis van de effectiviteit van concrete maatregelen en ervaring met manieren van samenwerken (uit de praktijk van IRM-pilots en andere projecten) vormen belangrijke input. Hiermee

kunnen we de juiste stappen zetten om onze rivieren bevaarbaar te houden en ons rivierengebied veilig, leefbaar en aantrekkelijk voor huidige en toekomstige generaties.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers